

„käniva,“ (2. Kor. 2, 17) „kea es ja meie Jhs
 „sanda Jesusse Kristusse õnsaliko sõnna man-
 „nu, ning Jummalaga peljo oppusse mannu, kea
 „essi olliwa ülespaionu ning es tija middake,
 „enge olliwa többitse küsitellemissen ja sõnna
 „riidlemissen.“ 1. Tim. 6, 3. 4. Lutterusse
 kirriko oppetajil olli nüüd se eddimanne hool,
 et rahwale saas üts oppusse ramat kätte antus,
 kost nemma essi omma usku lühhidelt woisse
 oppi. Üts Tarto-lina kirriko-oppetaja, nim-
 mega Witte, pand Lutterusse wäikest katekis-
 must ma-kele päle ümbre; ning se olli sis se ed-
 dimanne ramat, mes ma-kele, 1553 aastal,
 trükkiti.

Nida lätšiwõ liggi sadda aastat jälle möda,
 ent es tulle Liwlandi-male muialtke rahho
 põlwe. Kik kottusse olliwa täüs wõrast kun-
 ninga-wäkke. Allati sõddiden sõksiwa nemma
 nurmi ja nite ärra, risewa rahwast, tapsiwa
 ja rõõwsiwa kigin paigun ümbre. Tarto- ja
 Narwa-liin, ning se ma Wenne piri wasta,
 Pihkwa ja Tarto pool, sais Wenne-Surewürs-
 ti Iwan Wasiljewitsi káen. Tallina-maal
 olli Rootsi wallitsus. Sare-maad peti Tania
 rahwa woimusse al. Wáina-ja Koiwa-jõe üm-
 bre, Kura-ja Lätti-maal olliwa Polakesse. Kes
 kóhtap sedda hátta ja hirmo sis kúl ärraselle-
 tada, mes tol hawal Liwlandi-maal olli! —

Tulli nüüd Wenne-Suurwürst Iwan meie
 male ning lätš Wõnno-lina ette, mes wanna
 kówwa, finni-liin olli, ning kulut neile, kea sed-
 da finni-lina olliwa hoitman: et andke henda
 „mianõ woimusse alla, ehk minna te teile ot-

sa!“ Ent Wõnno-liin es pelga. Sis lasti
 hirmsaste sure-tükkega se lina päle, ning pea
 naksiwõ walli ja müri mahhasaddama. Waja
 maja perra lätš tullega ärra; es ja sis lina
 hoitjile muud päsemist wainlase wiha káest, kui
 et mihe sedda nõuwo wóttiwa: „et koolgem siia
 „kik ütten ärra omma finni-lina sisse!“ Ka ne
 oppetaja, kes saäl olliwa, kittiwa wimate sed-
 da nõuwo, ent manniwiwa ka, se rasse surma
 tunni päle:henda walmistada Jesusse armo law-
 wa man. Nelli sadda henge, kea saäl finni-
 lina sis sen olliwa, koggosiwa henda sis kóko
 ning pühhendiwõ wiimselt weel sedda kallist õd-
 dango-sõõmaiga sure ussu rõõmo ja sõõme hal-
 lendusse ja ligutamissõega. Nüüd panti kik
 sedda püssi-rohto, mes weel olli üllejõanu, kel-
 drehe se sure tarre alla, kun ne 400 koon olli-
 wa. Oppetaja lauliwa, petjewa palwust ning man-
 niwiwa hengi Jhsanda pole üllendada. Abbiello-
 rahwas jättiwõ tõine tõist Jummalaga, anniwõ
 weel perramest kórda omme lastega suud ning wõt-
 tiwa tõine tõise kala ümbre finni. Weel üts-
 kórd kuulti: „Jummalaga! Jummalaga!“
 Weel ütskórd peti palwust! Sis jõi kik waiki,
 — ent walli müri takkan mäsfas wainlane.
 Nüüd wiisati tulle-tunglit se püssi-rohho sis se,
 ning kórraga lätš sure mürrina ja kárrinaga se
 finni-liin kige 400 hengiga ni kui lõhnaga. üles. —
 Sedda kik kónneliwa ne waisekesse, kel weel
 ello man olli, wainlaisile, kes nüüd tühja kot-
 tust kätte saiwa. —

Wiis aastat perran sedda sai koggona Liw-
 landi-ma Pola kunninga alla, kes essi Paapsti